

PTIČJAK

Mo Hejder

Preveo
Nenad Dropulić

Laguna

Naslov originala

Mo Hayder
BIRDMAN

Copyright © 1999 by Mo Hayder

Translation Copyright © 2006 za srpsko izdanje, LAGUNA

Dugujem zahvalnost svima u Okružnom odseku za teške zločine Tornton Hita, naročito načelniku D. Rivu i pozorniku M. Litlu. Takođe zahvaljujem Ijanu Vestu iz Odseka za sudsku medicinu *Gajeve bolnice*, dr Elizabet Vilson i Dagu Stoutonu iz Sudskomedicinske službe, Zenou Gerardsu i patologu Edu Fridlenderu s Medicinskog fakulteta u Misuriju. Svi oni su svojim profesionalizmom i predusretljivošću prevazišli okvire službe.

Naročito zahvaljujem detektivu višem inspektoru Stivu Gvilijemu na njegovom strpljenju i pomoći.

Za prijateljstvo i veru u mene zahvaljujem Džimiju Bruksu, Karen Katling, Rilkeu D, Lindi Dauning, Džonu Finku, Džou Golsvortiju, Džejn Gregori, Dejvu i Debori Hed, Patriku Dženson-Smitu, Sju i Majklu Lejdonu, Dorin Norman, Lisan Radis, Semu Serafiju i Sajmonu Tejloru. Zahvaljujem takođe i Kerolajn Šenks, koja mi je davno spasla život, Majriju Hitomiju koji to i dalje čini, svojoj zaista izuzetnoj i predivnoj porodici (najobrazovanijoj i najsposobnijoj grupi ljudi koju znam), i ponajviše Kitu Kvinu.

1

Severni Grinič. Kraj maja. Tri sata pre svanuća, i reka je pusta. Tamne barže privezane su uzvodno, a prolećna plima blago gurka šalupe i oslobađa ih sluzi u kojoj spavaju. Izmaglica se diže s vode, valja se ka kopnu pored pogašenih svetiljki, preko napuštene Milenijumske kupole i dalje, po usamljenim ledinama sličnim površini Meseca, sve dok se ne smiri pola kilometra dalje, među sablasnim mašinama napola razorenog gradilišta.

Iznenadni mlaz svetlosti – policijsko vozilo skreće na pute-ljak, plava svetla tiho trepću. Trenutak kasnije pridružuju mu se drugo i treće. U sledećih dvadesetak minuta na gradilištu se okupljaju i druga policijska vozila – osam kola sa obeležjem okružne policije, dva obična forda sijere i beli kombi istražne fotografske ekipe. Na početak staze postavlja se prepreka, a mesne pozornike upućuju da zatvore prilaz s reke. Prvi pripadnik Kriminalističkog odeljenja pozvao je krojdonsku telefonsku centralu, zatražio brojeve pejdžera Okružnog odseka za krupne zločine i, osam kilometara dalje, probudio detektiva inspektora Džona Kaferija, člana ekipe Odseka B.

Kaferi je ležao u mraku i treptao, pribirao se, opirao se porivu da ponovo utone u san. Onda je, duboko uzdahnuvši, učinio napor – skotrljao se s kreveta, otišao u kupatilo, umio se – *nema više viskija kad si dežurni, Džek, zakuni se, zakuni se* – obukao se – ne žureći, bolje da stigne sasvim budan i pribran – kravata, neka neupadljiva – *Kriminalističko ne voli da šljaštimo više od njih*. Pejdžer i kafa, mnogo instant kafe, sa šećerom ali bez mleka, nikako mleko – i, pre svega, *ne jedi, nikad ne znaš šta ćeš morati da gledaš* – popio je dve šolje, našao ključeve od kola

u džepu farmerki i, već sasvim razbuđen kofeinom, sa ručno smotanom cigaretom u ustima, krenuo pustim ulicama Griniča na mesto zločina, gde ga je njegov starešina, detektiv načelnik Stiv Madoks, sitan, prerano osedeo čovek, kao i uvek u besprekornom smeđem odelu, čekao ispred gradilišta koračajući tamo-amo pod usamljenom uličnom lampom, vrteći ključevima i grickajući usnu.

Video je Džekov auto kako staje, prišao mu, oslonio se laktom na krov, nagnuo se na otvoren prozor i rekao: „Nadam se da nisi upravo jeo.“

Kaferi povuče ručnu kočnicu. Iz pregratka komandne table izvadio je papir za cigarete i duvan. „Odlično. Baš sam to želeo da čujem.“

„Ovom je davno prošao rok upotrebe.“ Madoks zakorači unazad kad je Džek izašao iz kola. „Žena, delimično zakopana. Tras, usred nedodije.“

„Bio si tamo, zar ne?“

„Nisam, ne. Kriminalističko me je obavestilo. I, ovaj...“ Osvrnuo se prema grupici pripadnika Kriminalističkog odeljenja. Kad se okrenuo natrag, glas mu je bio tih. „Na njoj je izvršena obdukcija. Ima stari ožiljak u obliku ipsilona.“

Džek zastade s rukom na vratima auta. „Obdukcija?“

„Aha.“

„Onda je verovatno ukradena iz patološke laboratorije.“

„Znam...“

„Neslana šala studenata medicine.“

„Znam, znam.“ Madoks diže ruke da ga ućutka. „Ovo zapravo nije naš teren, ali, slušaj...“ Ponovo je pogledao preko ramena, pa se nagnuo bliže Džeku. „Slušaj, griničko Kriminalističko se lepo slaže s nama. Daj da im ugodimo. Neće nas ubiti ako pogledamo malo. Važi?“

„Važi.“

„Dobro. Dakle.“ Ispravio se. „Ti si na redu? Jesi li dobro? Spreman si, računam?“

„Nisam, jebô te.“ Kaferi zalupi vrata, izvuče službenu legitimaciju iz džepa i slegnu ramenima. „Naravno da nisam spreman. I nikad neću ni biti.“

Krenuli su duž ograde ka ulazu. Osvetljavalo ih je samo slabašno žuto neonsko svetlo razbacanih uličnih svetiljki, a povremeno bi se po ledini razlilo belo sevanje blica fotografske ekipe. Kilometar-dva dalje, crveni *avionski farovi blistave* Milenijumske kupole gospodarili su severnim horizontom.

„Stavljena je u kesu za smeće ili tako nešto“, reče Madoks. „Ali ovde je toliko mračno da detektiv koji je prvi stigao na lice mesta nije bio siguran – ovo mu je prvi slučaj sumnjivih okolnosti, i odmah zbrka.“ Mahnuo je glavom prema grupi parkiranih automobila. „Mercedes. Video si ga?“

„Aha.“ Kaferi nije zastajao. Jedan muškarac širokih ramena, u kaputu od kamelhara, sedeo je zgrčen na prednjem sedištu i usredsređeno razgovarao s nekim iz Kriminalističkog.

„Vlasnik. Ovde je bilo mnogo doterivanja, zbog ove milenijumske stvarčice. Kaže da je prošle sedmice doveo ekipu da malo raščisti. Verovatno su i ne znajući poremetili raku, bilo je dosta teških mašina, a onda, u jedan-nula-nula...“

Zastao je na kapiji, pokazali su legitimacije, upisali se u knjigu i prošli ispod trake koja obeležava mesto zločina.

„A onda su, u jedan-nula-nula posle ponoći, tri dečka bila ovde i radila nešto sumnjivo s bocom spreja, pa su natrapala na nju. Sada su u stanici. Kordinator mesta zločina reći će nam više.“

Detektiv narednik Fiona Kvin iz Skotland Jarda, kordinator mesta zločina, čekala ih je na blistavo osvetljenoj čistini pored policijske prikolice, sablasna u belom kombinezonu. Dok su joj prilazili, ozbiljno je skinula kapuljaču.

Madoks ih je upoznao.

„Džek, ovo je detektiv narednik Kvinova. Fiona, moj novi inspektor, Džek Kaferi.“

Kaferi joj priđe i pruži ruku. „Drago mi je.“

„I meni, gospodine.“ Kvinova uz prasak skide gumene rukavice i rukova se s Kaferijem. „Prvi slučaj, zar ne?“

„U ovom odseku da.“

„Pa, volela bih da ste dobili nešto lepše. Unutra nije sve baš prijatno. Uopšte nije prijatno. Nešto joj je rascopalo lobanju – verovatno neka mašina. Leži na leđima.“ Nagnula se unazad da pokaže, raširenih ruku, otvorenih usta. Kaferi je u polutami opazio sjaj amalgamskih plombi. „Od struka naniže zalivena je u betonski blok, ivicu pločnika ili tako nešto.“

„Dugo je tu?“

„Ne, nije. Prema gruboj proceni“, ponovo je navukla rukavice i pružila Madoksu pamučnu masku za lice, „manje od sedmice, ali predugo da bismo žurili s ’posebnim postupkom’. Mislim da bi trebalo da sačekate da svane pa da onda izvučete patologa iz postelje. On će vam reći više kad je odveze u laboratoriju i oceni aktivnost insekata. Ona je napola zakopana, napola umotana u kesu za smeće, u tome je stvar.“

„Patolog?“, reče Kaferi. „Jeste li sigurni da nam treba patolog? Kriminalističko misli da je na njoj obavljena autopsija.“

„Tako je.“

„A ipak želite da je pogledamo?“

„Da.“ Izraz lica joj se nije promenio. „Da, ipak mislim da treba da je vidite. Nije reč o profesionalnoj autopsiji.“

Madoks i Kaferi se zглеdaše. Posle kratke tišine Džek klimnu glavom.

„U redu. U redu, onda.“ Nakašljao se, uzeo masku i rukavice koje mu je Kvinova pružila i hitro uvukao kravatu u košulju. „Hajde, onda, da pogledamo.“

Iako je imao rukavice, Džek je, zbog stare navike stečene u Kriminalističkom, išao s rukama u džepovima. S vremena na vreme iz vida mu se gubila istražiteljska svetiljka narednice Kvin,

zbog čega se osećao nelagodno – ovako duboko u dvorištu bilo je mračno, fotografska ekipa završila je posao i zatvorila se u svoj beli kombi da kopira snimke. Sada je jedini izvor svetlosti bilo nejasno fluorescentno svetlucanje trake kojom je Kvinova obeležila obrise predmeta s obe strane staze, kako bi ih zaštitila dok ekipa za dokazni materijal ne dođe da ih obeleži i spakuje. Svetlucali su u izmaglici poput radoznalih duhova: bleđi, zeleni obrisi boce, zgnječena limenka, nešto bezoblično što bi moglo biti majica ili peškir. Pokretne trake i dizalice oko njih uzdizale su se pedesetak metara u noćno nebo, sive i neme kao tobogani van sezone.

Kvinova diže ruku da ih zaustavi.

„Tamo“, reče Kaferiju. „Vidite je? Leži na leđima.“

„Gde?“

„Vidite onu bačvu od nafte?“ Prešla je snopom svetla po njoj.

„Vidim.“

„I desno dve šipke za podupiranje?“

„Vidim.“

„Idite tuda.“

Gospode.

„Vidite?“

„Da.“ Sabrao se. „U redu. Vidim.“

To? To je leš? Pomislio je da je to komad penaste gume, ona-kve kakva se izbacuje iz boce, tako je bilo izobličeno, žuto i sjajno. Onda je video zube i kosu i prepoznao mišicu. Najzad je, nagnuvši glavu u stranu, shvatio u šta gleda.

„Oh, za ime božje“, reče Madoks umorno. „Dođi. Neko je iznad nje postavio istražiteljski šator.“

2

Dok sunce nije izgrejalo i istopilo rečnu maglu, svi koji su videli leš shvatili su da nije reč o šali studenata medicine. Dežurni patolog Ministarstva unutrašnjih poslova, Harša Krišnamurti, stigao je i nestao pod šatorom na jedan sat. Ekipa za pronalaznje otisaka prstiju okupila se i primila uputstva, i do podneva je telo oslobođeno betona.

Kaferi je našao Madoksa na prednjem sedištu forda sijere ekipe B.

„Jesi li dobro?“

„Mi ovde više ništa ne možemo da učinimo, drugar. Neka Krišnamurti preuzme.“

„Idi kući, dremni malo.“

„I ti.“

„Ne, ja ću ostati.“

„Nećeš, Džek. Ako želiš da vežbaš nesanicu, imaćeš prilike u sledećih nekoliko dana. Veruj mi.“

Kaferi diže ruke. „U redu, u redu. Kako god ti kažeš. Gospodine.“

„Kako god ja kažem.“

„Ali neću da spavam.“

„Dobro. Odlično. Idi kući.“ Pokazao je prema Džekovom olupanom starom jaguaru. „Idi kući i *pravi se* da spavaš.“

Slika jarkožutog tela pod šatorom pratila je Kaferija čak i u kući. Na beličastom jutarnjem svetlu izgledala je stvarnije nego noćas. Njeni nokti, izgrizeni i obojeni u nebeskoplavo, bili su joj zabodeni u otečene dlanove.

Džek se istuširao i obrijao. Lice u ogledalu bilo mu je preplunulo od jutra provedenog pored reke; oko očiju je imao nove borice od sunca. Znao je da neće zaspati.

Kao novopečeni, ubrzano unapređivani pripadnik Okružnog odseka za teške zločine, mlađi, tvrđi, spremniji, osećao je prezir onih iz nižih redova, i shvatao sitno sumorno zadovoljstvo koje su osetili kad se osmonedeljna smena dežurstva vratila na ekipu B i lepo se poklopila s njegovim prvim slučajem.

Sedam dana dvadesetčetvorčasovne dostupnosti, probdvene noći i – tras! – pravo na slučaj, bez trenutka za hvatanje daha. Neće biti sasvim na visini zadatka.

A ovo deluje kao zamršen slučaj.

Ne otežavaju ga samo mesto i nedostatak svedoka; na jutarnjem svetlu videli su crne gnojave rane od igle.

A počinitelj je na žrtvinim grudima izveo nešto o čemu Kaferi nije želeo da razmišlja ovde, u kupatilu obloženom belim pločicama. Obrisao je kosu i zatresao glavom da izbací vodu iz ušiju. Prestani o tome da misliš, odmah. Ne daj mu da lovi sopstveni rep.

Madoks je bio u pravu; treba mu odmor.

Bio je u kuhinji i sipao sebi viski kad je čuo zvono na vratima.

„Ja sam“, doviknula je Veronika kroz poštansko sanduče. „Nisam te zvala jer sam zaboravila mobilni kod kuće.“

Otvorio joj je vrata. Bila je obučena u platneni kostim žućkaste boje, a *Armanijeve* naočari podigla je u kosu. Oko nogu je spustila kese iz čelzijskih butika. Njen automobil, tigra kabriolet, crven kao poštansko sanduče, stajao je parkiran iza baštenske kapije, a Kaferi opazi da ona u ruci drži ključ od ulaznih vrata, kao da se upravo spremala da otključa i uđe.

„Zdravo, macane.“ Nagnula se za poljubac.

Poljubio ju je i osetio ukus ruža i spreja od mentola za osvežavanje daha.

„Mmmmm!“ Uхватила ga je za ručni zglob, odmakla se i odmerila jutarnju preplanulost, farmerke, bosa stopala. Boca viskija klatila joj se među prstima. „Opuštaš se, je li?“

„Bio sam u bašti.“

„I motrio na Pendereckog?“

„Misliš da ne mogu da izađem u baštu, a da ne posmatram Pendereckog?“

„Naravno da ne možeš.“ Nasmejala se, a onda mu videla izraz lica. „Ma daj, Džek. Šalim se. Drži.“ Podigla je belu kesu iz *Vajtrouza* i pružila mu je. „Bila sam u kupovini – škampi, svež kopar, svež korijander i, ah, *najbolji* muskatel. A ovo...“ Pokazala je tamnozelenu kutiju. „Ovo je od tate i mene.“ Digla je jednu nogu poput egzotične ptice i oslonila kutiju na koleno da je otvori. U šarenoj hartiji gnezdila se smeđa kožna jakna. „Model koji izvozimo.“

„Imam kožnu jaknu.“

„Oh.“ Osmeh joj zadrhta. „Oh. U redu. Nema problema.“ Zatvorila je kutiju. Neko vreme oboje su ćutali. „Mogu da je vratim.“

„Ne.“ Džek se u trenutku postideo. „Nemoj.“

„Stvarno, mogu da je zamenim za nešto drugo.“

„Ne, stvarno. Daj mi je.“

Ovo je, mislio je kolenom zatvarajući vrata i idući za njom u kuću, stalna Veronikina predstava. Iznela bi predlog koji menja život, povukla ga, isturila donju usnu, hrabro slegnula ramenima, a njega bi u trenutku obuzela griža savesti, prevrnuo bi se na leđa i predao se. Zbog njene prošlosti. Jednostavno ali efikasno, Veronika. U šest kratkih meseci koliko se znaju, njegov otrcani udobni dom preobrazio se u nešto nepoznato, pretrpano mirišljavim biljkama i napravama koje štede trud; ormari su mu pucali od odeće koju nikad neće obući – odela s potpisom, rukom šivene jakne, svilene kravate, farmerke od đavolje kože, sve dobijeno ljubaznošću uvozničke firme njenog oca iz Ulice Mortimer.

Dok se Veronika odomaćivala u kuhinji – otvoren prozor, mikser zuji, ulje od kikirikija cvrči u jarkozelenim tiganjima – Džek izađe na terasu noseći viski.

Bašta. Evo, mislio je sklanjajući dlan s čaše, evo savršenog dokaza da im se veza klima. Bašta je posađena mnogo pre nego što su njegovi roditelji kupili kuću, i bila je puna hibiskusa, Rase-love vučike, čvornovate, prastare pavetine. Džek je voleo da leti pusti zelenilo da raste sve dok gotovo ne zakloni prozore bujnim lišćem. Ali Veronika je želela da on potkreše biljke, da plevi i đubri, da gaji limunovu travu i kapare u obojenim saksijama na prozorima, da napravi plan za vrt, govorila je o pošljunčanim stazama i stablima lovora. A najviše je želela – kad prepravi i kuću i njega – da on kuću proda, da ostavi ovu malu oveštalu viktorijansku kućicu u južnom Londonu u kojoj se rodio, s njenim visokim podeljenim prozorima, zaraslim vrtom i vozovima koji tandrču u daljini. Želela je da ostavi svoje formalno zaposlenje u firmi svojih roditelja, da se odseli od njih i počne da mu stvara dom.

Ali on to nije mogao. Njegova prošlost bila je preduboko ukopana u ovih deset ari zemlje i đubriva da bi je tek tako iščupao. A posle šest meseci poznanstva s Veronikom, u jedno je bio siguran – da je ne voli.

Sada ju je kroz prozor posmatrao kako ljušti krompire i pravi kovrdžice od maslaca. Prošlog novembra Džek je, posle četiri godine provedene u Kriminalističkom, počeo da popušta – tapkao je u mestu, dosađivao se, čekao šta će sledeće da se desi. Sve dok, na jednoj razularenoj zabavi povodom Noći veštica, nije shvatio da ga, kud god da krene, posmatra devojka u mini suknji i zlatnim sandalama, znalacki se osmehujući.

Veronika je pobudila Džekovu dvomesečnu hormonsku opsednutost. Bila je dorašla njegovoj seksualnoj žudnji. Budila ga je svakog jutra u šest sati radi seksa, a vikende je provodila tumarajući po kući samo u cipelama s visokim potpeticama i sa svetlim ružem na usnama.

Ulila mu je novu energiju i druge oblasti njegovog života takođe su počele da se menjaju. Do aprila je na uzglavlju dobio rupice od visokih potpetica cipela s potpisom Manola Blanka, i premeštaj u Okružni odsek za teške zločine. U ekipu za ubistva.

Ali na proleće, baš kad je njegova žudnja prema njoj počela da gasne, Veronikini planovi su se izmenili. Postala je ozbiljna, otpočela je kampanju kojom je želela da ga priveže za sebe. Jedne noći mu je rekla da sedne, i ozbiljnim glasom ispričala mu za veliku nepravdu u svom životu koju je pretrpela mnogo pre nego što su se upoznali: dve šiparačke godine ukrala joj je borba protiv raka.

Zavera je uspela. Priteran uza zid, odjednom nije znao kako da raskine s njom.

Kako si nadmen, Džek, shvatio je, misliš da ćeš joj sve nadoknaditi time što je nećeš ostaviti. Kako si samo nadmen.

Veronika je u kuhinji, uske asimetrične brade naslonjene na grudi, s jezikom među zubima, seckala grančicu nane. Džek nasu sebi viski i iskapi čašu u jednom gutljaju.

Uradiće to večeras. Možda za večerom...

Sat kasnije, jelo je bilo spremno. Veronika je pogasila sva svetla u kući i upalila mirišljave baštenske sveće u dvorištu.

„Pančeta i salata od sočiva s rigom, škampi u medu, sos od soje i sorbe od crvenih mandarina. Zar nisam savršena žena?“ Zabacila je kosu i nakratko pokazala skupo održavane zube. „Htela sam ovo da isprobam na tebi i vidim hoće li valjati za zabavu.“

„Zabavu?“ Zaboravio je. Dogovorili su se kad su mislili da je deset dana posle sedmice dežurstva dobro i mirno vreme za priređivanje zabave.

„Srećom ja nisam zaboravila, zar ne?“ Progurala se pored njega noseći emajliranu šerpu punu mladih krompirića. Francu-

ski prozor u dnevnoj sobi bio je otvoren prema vrtu. „Ješćemo ovde večeras, nema svrhe da otvaramo trpezariju.“ Zastala je i pogledala njegovu zgužvanu majicu i zamršenu tamnu kosu. „Zar nećeš da se presvučeš za večeru?“

„Šališ se.“

„Pa, mislila sam...“ Raširila je salvetu na krilo. „Mislim da bi to bilo lepo.“

„Neću.“ Seo je. „Trebalo mi odelo. Imam novi slučaj.“

Hajde, pitaj me o slučaju, Veronika, pokaži da te zanima nešto drugo osim moje odeće i stolnjaka.

Ali ona uze da gurka krompiriće po tanjiru. „Nemaš valjda samo jedno odelo? Tata ti je poslao ono sivo.“

„Sva su na hemijskom čišćenju.“

„Oh, Džek, trebalo je da mi kažeš. Mogla sam da ih podignem usput.“

„Veronika...“

„U redu.“ Podigla je ruke. „Izvinjavam se. Neću to više da pominjem...“ Začutala je. U hodniku je zazvonio telefon. „Pitam se ko je to.“ Probola je krompir. „Mada mislim da mogu da pogodim.“

Kaferi spusti čašu i odgurnu stolicu.

„Gospode“, uzdahnu ona očajno i spusti viljušku. „Stvarno imaju šesto čulo. Zar baš moraš da se javiš?“

„Moram.“

Izašao je u hodnik i podigao slušalicu. „Halo?“

„Pusti da pogodim. Spavao si.“

„Rekao sam ti da neću.“

„Izvini što ti ovo radim, drugar.“

„U redu je. Šta se desilo?“

„Ja sam dole. Gazda je odobrio upotrebu opreme. Neko iz tima za pretragu je nešto pronašao.“

„Opremu?“

„RIT.“

„RIT? To je...“ Kaferi začuta. Veronika je prošla pored nje-ga, odlučno se popela uz stepenice i zatvorila za sobom vrata spavaće sobe. On je stajao u uskom hodniku i gledao za njom, jednom rukom naslonjen na zid.

„Džek, tu si?“

„Jesam, izvini. Šta si ono rekao? RIT, to je nešto za ispitiva-nje tla.“

„Radar za ispitivanje tla.“

„U redu. Hoćeš da kažeš da...“ Kaferi crnim noktom iskopa rupicu u zidu. „Hoćeš da kažeš da ih ima još?“

„Imamo još leševa.“ Madoks je bio ozbiljan. „Još četiri.“

„Jebò te.“ Protrljao je vrat. „Duboko su zakopani?“

„Upravo su počeli da ih vade.“

„U redu. Gde ćeš biti?“

„U dvorištu. Ići ćemo za njima do Devonšir Drajava.“

„Mrtvačnica? U Griniču?“

„Aha. Krišnamurti je već počeo da radi na prvom. Pristao je da radi za nas čitavu noć.“

„U redu. Vidimo se za pola sata.“

Veronika je ostala u sobi, iza zatvorenih vrata. Kaferi se obukao u Juanovoj sobi, pogledao kroz prozor preko pruge dešava li se nešto kod Pendereckog u dvorištu – ništa – i vezujući kravatu gurnuo glavu kroz vrata spavaće sobe.

„U redu. Razgovaraćemo. Kad se vratim...“

Začutao je. Veronika je sedela na krevetu, pokrivena do bra-de, i stezala bočicu s pilulama.

„Šta je to?“

Ona ga pogleda. Otečene, sumorne oči. „Brufen. Zašto?“

„Šta će ti?“

„Nema veze.“

„Šta će ti, Veronika?“

„Opet me boli grlo.“

Zastao je, držeći kraj kravate levom rukom. „Boli te grlo?“

„To sam rekla.“

„Otkad?“

„Ne znam.“

„Pa, ili te grlo boli, ili te ne boli.“

Ona promrmlja nešto sebi u bradu, otvori bočicu, istrese dve pilule na dlan i pogleda ga. „Ideš u provod?“

„Zašto mi nisi rekla da te boli grlo? Zar ne bi trebalo da odeš na pregled?“

„Ne brini. Imaš sada važnijih briga.“

„Veronika...“

„Šta je *sad*?“

Ćutao je nekoliko trenutaka. „Ništa.“ Svezao je kravatu i okre-
nuo se ka stepenicama.

„Ne brini za mene, važi?“, povika ona za njim. „Neću te čekati.“

3

Pola dva ujutru. Kaferi i Madoks stajali su ćutke i zurili u salu za obdukcije obloženu belim pločicama: pet aluminijskih stolova za seciranje, pet leševa raspoređenih od međunožja do ramena; odrana i prevrnuta koža otkrivala je krvava rebra prekrivena salom i mišićima. Sokovi su curili u posude ispod njih.

Kaferi je ovo dobro poznao – miris sredstava za dezinfekciju pomešan na hladnom vazduhu s jedinstvenim zadahom utrobe. Ali pet. Pet. Svi obeleženi i zavedeni istog dana. Nika da ih nije video toliko. Mrtvozornici su se tiho kretali okolo u pepermint-zelenim navlakama za stopala i hirurškoj odeći; činilo se da ne vide ništa čudno. Jedan se nasmešio pružajući Džeku masku za lice.

„Samo trenutak, gospodo.“ Harša Krišnamurti stajao je za najdaljim stolom za seciranje. S lobanje leša skalp je bio odvojen sve do korena kose, i presavijen tako da su kosa i lice visili prevrnuti poput vlažne gumene maske, prekrivajući usta i vrat, zatežući kožu na ključnoj kosti. Krišnamurti izvadi utrobu i pljesnu je u posudu od nerđajućeg čelika.

„Ko beleži?“

„Ja.“ Sitni mrtvozornik s okruglim naočarima pojavi se pored njega.

„Odlično, Martine. Izmeri, upiši, pripremi uzorke. Pola, ja sam ovde gotov, možeš da zatvoriš. Pazi da šavovi ne preklape ranu. Dakle, gospodo.“ Odgurnuo je halogenu svetiljku, podigao plastični vizir i okrenuo se ka Madoksu i Kaferiju; ruke u rukavicama umrljanim krvlju kruto je držao pred sobom. Bio

je privlačan, vitak, star pedesetak godina; oči boje tamnog, uglanog drveta neznatno su mu posivele od godina, a seda brada bila mu je pažljivo oblikovana. „Veliki obilazak, je li?“

Madoks klimnu glavom. „Imamo li uzrok smrti?“

„Mislim da imamo. A ako sam u pravu, vrlo je zanimljiv. O tome ću kasnije.“ Pokazao je u dno sale. „Entomolozi će vam dati više, ali ja mogu da vam kažem vremenske okvire za sve. Prva koju ste pronašli umrla je poslednja. Zvaćemo je broj pet. Umrla je pre manje od nedelju dana. Onda idemo unazad skoro čitav mesec, zatim pet sedmica, pa još mesec i po. Prva je verovatno umrla u decembru, ali razmaci se smanjuju. Imali smo sreće – nema mnogo tragova trećih lica. Leševi su prilično dobro očuvani.“

Pokazao je jednu labavu hrpu pocrneleog mesa na drugom stolu.

„Ova je umrla prva. Duge kosti mi kažu da nije imala ni osamnaest godina. Na levoj mišici ima nešto nalik tetovaži. Možda ćemo samo po tome moći da je identifikujemo. Ili po zubima. Dalje“, podigao je savijeni kažiprst, „izgled po dolasku. Ne znam šta ste sve videli na terenu, ali sve su našminkane. *Obilno* našminkane. Vrlo upadljivo. Čak i posle toliko vremena provedenog u zemlji. Senka na kopcima, ruž na usnama. Fotografije su sve snimili.“

„Šminka, tetovaže...“

„Tako je, gospodine Madoks. S tim u vezi, imamo dve karlične infekcije, jedan keratinizirani anus, obilje dokaza o upotrebi droge, endokarditis trostrukog zaliska. Ne bih da pre nagljujem sa zaključcima...“

„Da, da, da“, promrmlja Madoks. „Pričamo o tome da su kurve. Mislim da smo to već pogodili. Šta možete da nam kažete o povredama?“

„Ah! Zanimljivo.“ Krišnamurti priđe lešu i pozva ih rukom da mu se pridruže. Kaferi pomisli, ne prvi put, kako odrano ljudsko telo liči na životinjsku polutku. „Kao što vidite, drugi

grudni rez povukao sam usko, izbegavši onaj koji je izveo počinilac, kao i dojke, kako bih mogao da uzmem uzorak iz tog reza i pogledam šta se dešava unutra.“

„I?“

„Nešto tkiva je uklonjeno.“

Madoks i Kaferi se zгледаše.

„Da. Ugrubo se poklapa s uobičajenim beta postupkom smanjivanja grudi. I ušivena je. Pretpostavljam da je značajno to što se vaš zločinac nije trudio da ukrasi žrtve s manjim grudima.“

„Koje?“

„Žrtve broj dva i tri. Dozvolite da vam pokažem nešto zanimljivo.“ Pokretom ih je pozvao da priđu stolu na kojem je jedan mrtvozornik ušivao zgužvani trup iz kog je izvađena utroba. „Ogrebotine noktima izgledaju jezivo – a najčudnije je što nisam uspeo da nađem nikakve znake borbe. Osim na ovoj. Na žrtvi broj tri.“

Okupili su se oko leša. Bio je sitan, nalik dečjem, i Kaferi je znao da bi već zbog te slučajne sličnosti, svesno ili ne, bila izdvojena u razmišljanjima ekipe.

„Imala je svega četrdesetak kilograma.“ Čitajući Kaferijeve misli, Krišnamurti reče: „Ali, nije bila šiparica. Bila je samo veoma sitna. Možda joj zato grudi nisu unakažene.“

„Boja kose...“

„Bojila je kosu. Kosa propada vrlo sporo. Ta tamna purpurna boja – ne bi se mnogo izmenila posle smrti. Pogledajte ovo.“ Pokazao je vlažnim crnim kažiprstom nepravilne šare na ručnom zglobu. „Teško ih je razlikovati od normalnih posledica raspadanja, ali ovo su znaci vezivanja. Predsmrtnog. I po licu ima tih tragova. I na gležnjevima, izgrebanih, krvavih. Ostale su umrle hladne kao led; prosto su“ – podigao je ruku i izveo pokret penjanja na vrh – „prosto su se *preturile* preko ivice. Kao balvan kad padne s brda. Ali ova – ova je drugačija.“

„Drugačija?“ Kaferi podiže pogled. „Po čemu je drugačija?“

„Ova se opirala, gospodo. Borila se za život.“

„Ostale nisu pružale optor?“

„Nisu.“ Ispružio je ruke. „Prelazim na to. Samo me pratite, molim vas.“ Odgurnuo je vagu u stranu i prišao nabrekлом, otečenom telu prvo pronađene žrtve. „Dakle.“ Pogledao je uvis, čekajući Madoksa i Kaferija da priđu. „Dakle. Ovu ćemo zvati broj pet. Zaista je u strašnom stanju. Nema sumnje da joj je povrede glave nanela posle smrti neka teška mašina. Vaša pretpostavka da je reč o buldožeru zvuči sasvim ispravno. Te povrede nam otežavaju identifikaciju. Najviše se uzdamo u otiske prstiju, mada i tu ima prepreka.“ Podigao je ruku leša i blago pogurao kožu napred i nazad. Micala se, debela i meka, poput pokorice na pudingū.

„Vidite kako klizi? Nema nikakvih izgleda da dobijemo dobre mrtvačke otiske. Moraćemo da skinemo kožu i onda skinemo otiske.“ Spustio je ruku. „Bila je narkomanka, ali smrt je nastupila trenutno, nije umrla od prekomerne doze, nema uobičajenih tragova u jednjaku i dušniku, nema plućnog edema.“ Nežno je okrenuo telo na bok i pokazao zelenkaste mrlje na zadnjici. „Većina ovoga što vidite je truljenje. Ali, vidite li ispod crne tačkice krvi?“

„Da.“

Vratio je telo na leđa. „Razasuto sleganje krvi. Pomerana je posle smrti. Ima ga još po mišicama – čak i na gležnjevima, što je krajnje neobično.“

„Neobično?“

„To se vidi kod obešenih. Krv silazi u stopala i gležnjeve.“

Kaferi se namršti. „Kažete da je jezična kost netaknuta?“

„I jeste. A prema onome što je ostalo od vrata, mogu da vam garantujem da nije bila obešena.“

„Pa onda?“

„Provela je neko vreme u stojećem stavu. Posle smrti.“

„Stojeći?“ reče Kaferi. „Stojeći?“ Od te slike osetio je nelagodū. Okrenuo se Madoksu, očekujući objašnjenje – lako ohrabrenje. Ali, nije ga dobio. Umesto da ga teši, Madoks zaškilji i

odmahnu glavom. *Ne znam, govorio je. Ne traži sve odgovore od mene.*

„Možda je bila uspravljena“, nastavi Krišnamurti. „Ne vidim beličaste oblasti koje bi mi rekle kako – truljenje je isuviše odmaklo – ali možda je bila obešena ispod miški, ili ugurana negde tako da ostane uspravljena. Neposredno posle smrti, dok se krv još nije zgrušala.“ Zastao je. „Hmmm. Ovo sam prevideo.“

„Šta?“

Sagnuo se i pažljivo pincetom uzeo nešto sa skalpa. „Odlično.“

„Šta je to?“

„Vlas.“

Kaferi se nagnu. „Stidna vlas?“

„Možda.“ Krišnamurti je podiže ka svetlu. „Ne. Ovo je vlas kose. Crnačke. Neće nam koristiti za dobijanje DNK, osim mitochondrijalne, nema dovoljno folikula.“ Pažljivo je spustio vlas u kesicu i dodao je pomoćniku da je obeleži. „Već sam skinuo nekoliko plavih vlasi sa tri žrtve. Na putu su za Lambet.“ Prišao je sledećem stolu. „Broj dva. Umrle je pre četrnaest do petnaest sedmica. Visoka sto sedamdeset dva centimetra, stara oko trideset godina. Prsti su joj sasušeni, ali ipak smo dobili dobre otiske. Na tržištu postoji odlično sredstvo za bubrenje tkiva. Želatin. Vrhovi prstiju oteknu. Obično bismo u ovu svrhu odsekli šake i obavili sve u Lambetu, ali“ – nagnuo se ka Madoksu – „od one gužve oko *Markize** prestao sam da odsecam šake. Obavim sve ovde, u jami, koliko god to bilo nezgodno.“

Otišao je do sledećeg stola na kojem je ležao veliki beli leš, otvoren po sredini i raširen. Paukova mreža srebrnastobelog

* Avgusta 1989. rečni brod *Markiza* sudario se s jednim tegljačem i potonuo. Sudskomedicinska ekipa je, kako bi što pre identifikovala poginule, odsekla šake s nekoliko žrtava bez dozvole porodica. Četiri godine kasnije, prilikom čišćenja velikih hladnjaka u mrtvačnici, pronađene su šake jedne poginule devojke. Ovaj slučaj izazvao je veliko negodovanje britanske javnosti. (Prim. prev.)

vezivnog tkiva podrhtavala je između plavih rebara. Obojenu plavu kosu nakvasili su i zagladili unazad s glatkog čela. I grlo je bilo rasečeno, pa su se nazirale mlečnobeke glasne žice. „Žrtva broj četiri, gospodo.“

Kaferi joj lako dotače gležanj. „Odlično.“ Tetovaža, iznenađujuće jasna, nekoliko centimetara iznad korena stopala. Duško Dugouško, sa sve nezaobilaznom šargarepom zelenog vrha.

„Kažete da nema tragova prekomerne doze?“

„Tako je. Nema ni trauma.“

„Kako su onda umrle?“

Krišnamurti podiže umrljani kažiprst i polako se osmehnu. „Imam neke ideje. Pogledajte ovo.“ Nežno je ugurao kažiprst u vratnu šupljinu, pažljivo raširio grlo, odmakao dušnik i jednjak tako da se pokazala kičma, klizava i siva. „Taj čovek je vrlo pametan, ali nije pametniji od mene. Ako odavde ispustite dovoljno cerebrospinalne tečnosti“ – uspravio se i kucnuo se po donjem delu leđa – „nastaje trenutna smrt, gotovo bez ikakvog traga. Čak i snandardna lumbalna punkcija mora da se izvede veoma pažljivo; izvucite previše tečnosti i – ups! Ode vam pacijent. Dakle, ove žrtve imaju otprilike pravu količinu cerebrospinalne tečnosti u kičmi, i nemaju znake uboda na leđima. Zato sam se zapitao je li počinilac izbegao zaobilazni put i ušao neposredno“ – gurnuo je izbaždareni skalpel u otvor između pršljenova i pažljivo izvukao mrvicu belog mijelinskog omotača – „u samu produženu moždinu.“

„U produženu moždinu?“

„Tako je.“ Krišnamurti načini drugi zarez i sagnu se da pogleda. „Hmmm.“ Pažljivo je baratao skalpelom i mrmljao sebi u bradu. „Ne, nisam u pravu.“ Namrštio se i pogledao naviše. „Ovo *nije* obavljeno uklanjanjem cerebrospinalne tečnosti.“

„Nije?“

„Nije. Ali nešto agresivno jeste uneto. Vidite, načelnice Madoks, produžena moždina je veoma krhke građe. Potrebno je samo uvesti iglu u produženu moždinu, malo je zavrteti i

prestaće sve fiziološke funkcije – baš kao što vidimo kod ovih subjekata.“

„Trenutna smrt.“

„Tako je. Istina, ne vidim masivnu štetu kakva bi se mogla očekivati, ali to ne znači da nešto ovdje *nije* ubrizgano. Nije važno šta – čak i voda bi poslužila. Žrtvini srce i pluća naprosto bi stali. Trenutno.“

„I kažete da se, osim žrtve broj tri, nijedna nije otimala?“

„To sam rekao.“

„Kako, onda?“ Kaferi lako protrlja slepoočnice. „*Kako* ih je držao mirne?“

„Pretpostavljam da ćete, kada s toskikologije dobijete analizu sadržaja stomaka, krvi i dubokih tkiva, otkriti da im je dao nešto za umirenje.“ Nakrivio je glavu. „Možemo pretpostaviti da su bile poluonesveščene kad se igla zabola.“

„Tako je.“ Kaferi prekrsti ruke i zanjiha se na petama. „Lambet će tragati za prisustvom alkohola, rohipnola, barbiturata, bromazepama. A ovo?“ Pokazao je glavom čelo žrtve. Centimetar-dva ispod linije kose zapazio je blede vodoravne crvenkasto-smeđe tragove. „Ovo na glavi?“

„Da, čudno, zar ne?“

„Sve ih imaju?“

„Sve osim broja četiri. Šire se ukrug oko glave. Gotovo savršeni krug. I vrlo osobena šara – nekoliko tačkica, pa crta.“

Kaferi se nagnu bliže. *Tačka tačka crta. Nečija šala?* „Kako su načinjeni?“

„Nemam predstavu. Radim na tome.“

„A ovaj konac za ušivanje?“

„Da.“ Krišnamurti je nekoliko trenutaka ćutao. „Profesionalno.“

Kaferi se uspravi. Madoks ga je preko maske gledao bistrim sivim očima. Kaferi podiže obrve. „Pa, to je *zaista* zanimljivo.“

„Nisam rekao da je *tehnika* profesionalna, gospodo.“ Krišnamurti skinu rukavice, baci ih u posudu za biološki otpad i priđe umivaoniku. „Samo materijal. Svileni konac. Ali rez se ne prote-

že do malog stomaka. Vrlo je grub. Beta rez na dojčkama je klasična hirurška tehnika koja se predaje na medicinskom fakultetu.“ Uzeo je komad zelenog sapuna i nasapunao ruke. „Izvadio je salo s gotovo pravog mesta, a rez je vrlo čist, izveden skalpelom. Ali šav – nije profesionalan. Uopšte nije profesionalan.“

„Ali, ako bih pretpostavio da počinitelj ima osnovna znanja, rekli biste...?“

„Rekao bih da ste u pravu. Sasvim u pravu. Umeo je da nađe produženu moždinu, što je izuzetno.“ Isprao je ruke i skinuo vizir. „Dakle. Hoćete li da vidite šta je uradio pre nego što ih ušijemo?“

„Da.“

„Ovuda.“

Brišući ruke, poveo ih je u predvorje gde je sitni pomoćnik žvakao gumu i čistio utrobu u porcelanskom umivaoniku držeći je pod slavinom i ispirajući u posudi. Pažljivo je pregledao spoljašnju i unutrašnju opnu, tražeći rane. Kad je video Krišnamurtija, spustio je utrobu sa strane i oprao ruke.

„Pokaži im šta smo našli u grudnim šupljinama, Martine.“

„U redu.“

Gurnuo je žvaku u obraz i uzeo veliku posudu od nerđajućeg čelika pokrivenu pravougaonim smeđim papirom. Sklonio je papir i pružio im posudu.

Madoks se nagnu, pa trgnu glavu kao da ga je neko ošamario. „Gospode.“ Okrenuo se i izvadio čistu maramicu s monogramom iz džepa na grudima.

„Pokažite mi.“

„Naravno.“ Pomoćnik pruži posudu i Kaferi oprezno virnu preko ivice.

U smrdljivoj kaši na dnu krvlju isprskane posude, pet sićušnih obrisa zbillo se jedan uz drugi kao da se greju. Džek pogleda pomoćnika. „Je li ovo ono što mislim da jeste?“

Pomoćnik klimnu glavom. „O, da. Baš ono što vidite.“